

Kruien & Kruit

Lerarenhandleiding

Kruien & Kruit

Lerarenhandleiding bij het erfgoedproject voor groep 5 en 6

Een mysterieuze kist
Bezoek Molen 't Vliegend Hert en het Kruithuis
Breng het verleden naar het heden

Inhoud

Wat en hoe?	7
Waarover gaat dit project?	9
Les 1: Voorbereidende les - Een mysterieuze kist	11
Les 2: Locatiebezoek - Vorm en functie	13
Les 3: Verwerkingsles - Van verleden naar heden	15
Les 4: Verdiepingsles - Van digitaal naar spannend verhaal	17
Bijlage 1: Afbeeldingen Kruithuis en Molen 't Vliegend Hert	19
Bijlage 2: De brief	21
Bijlage 3: Afbeeldingen moderne gebouwen	23
Bijlage 4: Woordposter	25
Bijlage 5: Voorbeelden screenshots Google Maps	27
Colofon	31

Wat en hoe?

Functie les	Soort activiteiten	Ruimte	Tijd	Vorbereiding
Les 1: Vorbereidende les - Een mysterieuze kist	Er is een mysterieuze kist gevonden op school. Wat zit er allemaal in? De leerlingen zoeken uit welke voorwerpen het zijn en waar ze vandaan komen.	Klaslokaal of speel-lokaal	50 minuten	Projectkist met voorwerpen. Computer(s) of digibord. Afspraak maken voor locatiebezoek.
Les 2: Locatiebezoek - Vorm en functie	De klas brengt een bezoek aan Molen 't Vliegend Hert en het Kruithuis.	Locatie	90 minuten	De klas verdelen in twee groepen. Per groep twee begeleiders vanuit school. Vervoer naar Molen 't Vliegend Hert en het Kruithuis. Projectkist mee.
Les 3: Verwerkingsles - Van verleden naar heden	De leerlingen delen kennis, verwerken nieuwe kennis en koppelen het verleden aan het heden.	Klaslokaal of speel-lokaal	50 minuten	Printer, potloden, stiften, digibord en kaarten van locatiebezoek.
Les 4: Verdiepingsles - Van digitaal naar spannend verhaal	De leerlingen combineren nieuwe kennis met hun verbeeldingskracht en geven betekenis aan hun eigen omgeving.	Klaslokaal	50 minuten	Printer, rode en grijze potloden, scharen, lijm, digibord, Google Maps.

Waarover gaat dit project?

Kruien & Kruit

Brielle is een van de steden met de meeste monumenten per inwoner van Nederland. Tijdens dit project ontdekken de leerlingen twee van de vele, bijzondere erfgoedobjecten uit de stad: Molen 't Vliegend Hert en het Kruithuis.

Binnenkort komt er een mysterieuze kist op school met voorwerpen die verwijzen naar het Kruithuis en Molen 't Vliegend Hert. Samen met u ontdekken de leerlingen waar deze voorwerpen vandaan komen, zodat ze deze tijdens het locatiebezoek kunnen terugbrengen. Tijdens het locatiebezoek ontdekken de leerlingen hoe deze spullen bij de oude gebouwen horen, waarvoor ze werden gebruikt. Tijdens de derde les reflecteren de leerlingen op de vorm en functie van de historische gebouwen en verwerken deze informatie door het verleden naar het heden te brengen.

Materialen

De handleiding is drie weken voor het project digitaal te downloaden. Daarna wordt de projectkist op school bezorgd. Iedere groep heeft de projectkist circa één week ter beschikking. De leerkracht zorgt ervoor dat de leerlingen de kist pas zien tijdens de eerste les.

Dit project bestaat uit de volgende onderdelen:

- lerarenhandleiding
- projectkist met voorwerpen (meelzak, pot graan, pot meel, bilhamer, fluitluik, miniatuurkanon, pot knalerwt, Brielse geuzenvlag, brief schoonmaker)
- afbeeldingen bij les 1, 3 en 4
- conceptbrief voor molenaar en kruitbewaker
- woordposter bij les 3

Molen 't Vliegend Hert

Op Bastion I van de vesting in Brielle staat een standerdmolen, het oudste type houten windmolen in Nederland. Standaard verwijst naar de grote, verticale staak of as waarop de kast met wieken rust, zodat deze op de wind gedraaid kan worden: het 'kruien'. De oudst bekende houten standerdmolen op deze plek wordt in 1696 afgebroken voor de komst van een stenen korenmolen. Deze molen krijgt de naam 't Vliegend Hert', vernoemd naar de toenmalige molenaar Vliegendhart. Bij het horen van deze molennaam denken wij nu aan een vliegend dier. Vroeger doelde men waarschijnlijk op een 'vliegend hart'. Denk aan een hart/hert vol verwachting of een snel kloppend hart of gejaagd hart. Maar, de schijfwijze van 'hart' of 'hert' werd zo vaak door elkaar gebruikt, dat dit niet zeker is. De naam kan ook verwijzen naar springende herten, die vaak op familiewapens voorkwamen, zoals men vermoedt bij het VOC schip 't Vliegend Hert'. In 1810 brandt de stenen molen af, wordt herbouwd en gaat in 1882 nogmaals in vlammen op. Bij de restauratie van de vesting worden er twee stukken fundering van de originele, houten standerdmolen gevonden. Men besluit de molen in 1985 in oude, houten glorie te herbouwen. Inmiddels maalt de molen allerlei producten die verkocht worden in de naastgelegen 'molenschuur'.

Het Kruithuis

Het Brielse Kruithuis staat op Bastion II van de vesting. Het Kruithuis is gebouwd in 1653. Als dekmantel of camouflage krijgt het Kruithuis het uiterlijk van een gewoon huis, maar aan de binnenkant is het een gewelfde bunker met dikke, verstevigde muren. In het Kruithuis wordt buskruit opgeslagen in waterdichte houten vaatjes. Het buskruit is bedoeld om kanonnen en geweren mee te vullen. Het Kruithuis staat op de vestingwal, op een veilige afstand van de bewoonde wereld en net aan het oog van de vijanden aan de andere kant van de muur onttrokken. Het huis is zo gebouwd dat bij een eventuele explosie het dak als eerste de lucht ingaat. Dit is goed te zien aan de dikke muren met extra steunberen aan de buitenkant en het zwakkere houten dak. Ook is het huis omringd door een gracht met water en een draaibrug om toegang te verlenen of juist te voorkomen.

Bekijk de foto's van de molen en het Kruithuis in bijlage 1.

VTS Methodiek

In les 1 kijken de leerlingen geïnspireerd op de methodiek Visual Thinking Strategies (VTS) naar voorwerpen van het Kruithuis en Molen 't Vliegend Hert. Bij VTS gaat het om open en zonder oordeel kijken naar afbeeldingen of voorwerpen en luisteren naar elkaar. Het gesprek loopt volgens een vast patroon. Deze manier van kijken stimuleert kinderen een persoonlijke verbinding te leggen met een kunstwerk, voorwerp of afbeelding. Kinderen ervaren dat iedereen anders kijkt. De VTS-methode biedt een veilige omgeving waarin ze leren om respectvol met verschillen om te gaan.

Les 1: Voorbereidende les - Een mysterieuze kist

50 minuten

Lesinhoud

Er staat een kist in de klas. Deze kist is gevonden door de schoonmakers van de school. De leerlingen bekijken samen met de leerkracht de inhoud van mysterieuze kist. Gezamenlijk maakt de klas een woordenlijst en zoekt uit (eventueel met behulp van internet) waar de voorwerpen vandaan komen. Als de leerlingen de twee locaties hebben ontdekt, dan vergelijken ze de twee gebouwen met elkaar. In Google Maps zoeken ze waar de gebouwen staan. De klas schrijft een korte brief aan de molenaar en de kruitbewaker om de kist terug te kunnen brengen.

Lesdoelen

- De leerlingen zijn onderzoekend bezig en verwoorden hun ontdekkingen.
- De leerlingen associëren en geven betekenis aan de voorwerpen.
- De leerlingen beseffen dat ze elkaar kunnen aanvullen en zo samen meer ontdekken.
- De leerlingen leren dat hun eigen associaties bij de voorwerpen anders kunnen zijn dan die van anderen.
- De leerlingen leren over erfgoed uit eigen leefomgeving.
- De leerlingen leren over de vorm en functie van de Molen 't Vliegend Hert en het Kruithuis.

Nodig tijdens de les

- projectkist met voorwerpen en brief schoonmaker
- digibord
- (online) afbeeldingen van Molen 't Vliegend Hert en het Kruithuis (bijlage 1)
- format voor de brief aan de molenaar en kruitbewaker (bijlage 2)

Voorbereiding op de les

Lees vooraf over Molen 't Vliegend Hert en het Kruithuis (zie pagina 9) en bekijk de afbeeldingen. Zet de afbeeldingen (bijlage 1), het format voor de brief (bijlage 2) en Google Maps klaar op het digibord. Lees ook over de gespreksmethodiek van Visual Thinking Strategies (zie pagina 12). Zet de kist voor iedereen goed zichtbaar neer en leg de brief van de schoonmaker erbij. Maak een afspraak voor het locatiebezoek met de molenaar door te mailen naar: cvgiezen@xs4all.nl.

Inleiding

Er is een mysterieuze kist gevonden door de schoonmaker. De leerlingen ontdekken waar de voorwerpen in de kist vandaan komen, zodat zij de kist kunnen terugbrengen naar de eigenaar. In deze les is het van belang dat de leerlingen met elkaar associëren over de voorwerpen en samen ontdekken waar de spullen vandaan komen.

Opdracht 1: De kist uitpakken en een woordenlijst maken – 30 min.

In de kist zitten voorwerpen uit het Kruithuis of de molen. Haal de voorwerpen een voor een uit de kist. Begin bij de meelzak. Hierin zitten de voorwerpen van de molen. Laat de leerlingen bij ieder voorwerp vrij associëren. Gebruik een gespreksmethodiek die gebaseerd is op VTS (zie onder opdracht 1). Structureer de ontdekkingen door een woordenlijst bij te houden op het digibord. Zo geven de leerlingen betekenis aan de voorwerpen en worden ze uitgenodigd hun ontdekkingen zorgvuldig te verwoorden.

Leid het gesprek aan de hand van de volgende vragen:

1. Wat zou dit kunnen zijn? *(Deze vraag nodigt uit om betekenis te geven aan wat je ziet. Door het voorwaardelijk taalgebruik geeft de leerkracht aan dat meerdere antwoorden en associaties mogelijk zijn.)*
2. Waaraan zie je dat? *(Deze vraag nodigt uit om te onderbouwen wat je ziet en helpt de andere leerlingen mee te kijken met de ontdekking/associatie.)*
3. Welk woord over dit voorwerp kunnen we toevoegen aan de woordenlijst? *(Deze vraag nodigt uit om de ontdekking te structureren en terug te brengen tot één woord.)*
4. Wat kunnen we nog meer ontdekken over dit voorwerp? *(Deze vraag nodigt de andere leerlingen uit om verder te observeren en aanvullende of andere ontdekkingen te delen.)*

Het is niet erg als er vragen onbeantwoord blijven of meer vragen ontstaan. U hoeft de vragen ook niet zelf te beantwoorden. Schrijf de onbeantwoorde vragen op en neem ze mee naar het locatiebezoek.

Bekijk daarna de voorwerpen van het Kruithuis. Gebruik dezelfde vragen en begin een nieuwe woordenlijst. Zet deze woordenlijst naast die van de molen.

Reflecteer met de leerlingen op de woorden per woordenlijst. Kunnen we bij iedere woordenlijst een gebouw in de buurt bedenken waarbij deze voorwerpen horen?

Tip

Als de leerlingen niet komen op de molen en/of het Kruithuis, help ze dan verder door specifiekere vragen te stellen. Bijvoorbeeld: Wat is de relatie tussen de pot met graan en de pot met meel? Wat is de relatie tussen de knalerwt en het kanon?

Opdracht 2: Digitaal speuren – 15 min

Vraag de leerlingen of ze weten waar de molen en het Kruithuis staan. Open Google Maps en zoek de school op. Zoek vervolgens op Molen 't Vliegend Hert en scroll naar het nabijgelegen Kruithuis. Bekijk beide locaties ook in satellietfunctie (linksonder in het scherm). Vraag de leerlingen wat er opvalt aan de locatie van de twee gebouwen (ze staan allebei op de vestiging/de wal). Bekijk vervolgens de digitale afbeeldingen van de molen en het Kruithuis (bijlage 1). Vraag de leerlingen naar de verschillen tussen de gebouwen en vervolgens naar de overeenkomsten.

Afsluiting: Schrijf een brief – 5 min

Open het format van de brief op het digibord en vul de brief samen met de leerlingen in. Mail de brief naar de molenaar en de kruitbewaker.

Les 2: Locatiebezoek - Vorm en functie

90 minuten - inclusief reistijd

Lesinhoud

De leerlingen brengen de kist terug naar de molen en het Kruithuis. Ze maken kennis met de molenaar en de kruitbewaker met wie ze samen meer ontdekken over de vorm en functie van dit Brielse erfgoed.

Lesdoelen

- De leerlingen ervaren het Brielse erfgoed.
- De leerlingen beseffen dat de gebouwen een lange geschiedenis hebben en vroeger een specifieke functie hadden.
- De leerlingen beseffen dat de vorm van, en de vormen in, de gebouwen hen meer kunnen vertellen over de vroegere functie.
- De leerlingen leren door zelf te onderzoeken.

Nodig tijdens het bezoek/mee naar locatie

- de projectkist
- 4 extra begeleiders
- eventueel vervoer naar de molen en het Kruithuis

Vorbereiding op het bezoek

Verdeel de klas in twee groepen. Eén groep zal Molen 't Vliegend Hert bezoeken en de andere groep het Kruithuis. Per groep gaan er twee begeleiders mee. U kunt zelf afwisselend bij beide groepen kijken. Zorg voor geschikt vervoer naar de molen en het Kruithuis. Als adres kunt u aanhouden: Molenstraat 14, 3231 AJ in Brielle. Naast de molenwinkel zijn parkeergelegenheden. Neem de projectkist mee naar de locatie. Leg de begeleidende ouders uit dat dit bezoek voor de leerlingen is en verzoek hen tijdens de rondleiding geen inhoudelijke vragen over de molen of het Kruithuis te stellen.

Let op: in verband met de veiligheid mogen de leerlingen geen slippers aan als zij de molen bezoeken.

Inleiding: Bezoek in twee groepen – 10 min

De klas bezoekt het Kruithuis of de molen in twee groepen: team Kruithuis en team molen. Team molen neemt de meelzak met de voorwerpen mee. Team Kruithuis neemt de kist met de Kruithuisvoorwerpen mee. Bij de molen wacht de molenaar op zijn groep. Bij het Kruithuis wacht de kruitbewaker op zijn groep.

Ontvangst – 20 min

De molenaar en de kruitbewaker ontvangen de leerlingen voor de molen en het Kruithuis. Ze stellen zich voor en vertellen kort iets over de gebouwen. Ze vragen de leerlingen wat ze hebben gevonden op school. Een voor een laten de leerlingen de voorwerpen zien. Ze vertellen wat ze op school hebben ontdekt over de vorm en de functie van het voorwerp. De molenaar en kruitbewaker bedanken de leerlingen voor het terugbrengen van de voorwerpen en hun toelichting. Daarna delen ze de geometrische papieren vormen uit. Iedere leerling krijgt een vorm en heeft daarmee een eigen aandachtspunt gekregen dat helpt om de vorm en de functie van het gebouw te onderzoeken en focus te houden tijdens het bezoek.

Opdracht: Vierkanten, driehoeken en cirkels – 45 min

De molenaar/kruitbewaker vult de ontdekkingen van de leerlingen aan met zijn kennis en laat in het gebouw zien hoe de voorwerpen werden gebruikt of toegepast. De molenaar/kruitbewaker verwijst zoveel mogelijk naar vorm. De molenaar/kruitbewaker stelt de leerlingen vragen over de mogelijke functie, zodat de leerlingen scherp blijven meedoen en meedenken.

Bijvoorbeeld: dit grote, ronde wiel wordt door de wieken aangedreven om de ronde stenen te laten draaien. Weet iemand waarom die stenen moeten draaien?

Of: dit gebouw lijkt recht, maar als je goed kijkt, zie je dat de muren driehoekig zijn. Weet iemand waarom dat zou kunnen zijn?

Afsluiting: Alle functies verzamelen! – 5 min

De leerlingen zoeken ter afsluiting nog drie minuten naar zoveel mogelijk functies behorende bij hun vorm. Ze schrijven hun ontdekkingen op. Ze kunnen hulp vragen bij de molenaar en de kruitbewaker. De molenaar en kruitbewaker ronden het bezoek af. Neem de geometrische vormen mee naar school. De kist met voorwerpen blijft bij de molenaar en kruitbewaker.

Tips

Vormen in de molen en het Kruithuis om naar te verwijzen. Vraag de molenaar of kruitbewaker naar de bijbehorende functie.

Molen 't Vliegend Hert

Rond: afhekkings van het terrein, bovenwiel, maalstenen, askop, kruirad, fluitgaten.

Vierkant: kast, heklatten, teerlingen, kammen, binnenkant bovenwiel, askop.

Driehoekig: trap, kap, steekbanden, schoren bij kruirad, schuddenbak.

Het Kruithuis

Rond: kruitvaatjes, boog in het Kruithuis, draaibrug, kanonskogel.

Vierkant: deuren en ramen, het huis zelf, de plattegrond/het eiland, de gracht.

Driehoekig: steunberen, dak.

Les 3: Verwerkingsles - Van verleden naar heden

50 minuten

Lesinhoud

De leerlingen reflecteren op hun locatiebezoek en brengen het verleden naar het heden. De leerlingen zetten hun nieuwe kennis over vorm en functies en hun verbeeldingskracht in om moderne gebouwen te onderzoeken. De les sluit af met een verwerking van de nieuw opgedane woordkennis over de vorm en functie van de molen en het Kruithuis.

Lesdoelen

- De leerlingen reflecteren op vorm en functie van het Kruithuis en de molen.
- De leerlingen benoemen de overeenkomsten en verschillen tussen de twee gebouwen in een spelvorm.
- De leerlingen combineren nieuwe kennis met hun verbeeldingskracht en geven betekenis aan hun eigen omgeving.

Nodig tijdens de les

- open ruimte in de klas of speellokaal
- de geometrische vormen van het locatiebezoek
- afbeeldingen op digibord van bijzondere moderne gebouwen (bijlage 3)
- per leerling één print van de woordposter (bijlage 4)
- potloden en stiften

Vorbereiding op de les

Leg de beschreven, geometrische vormen van het locatiebezoek klaar. Organiseer deze les in het speellokaal of maak ruimte in de klas door de tafels aan de kant te zetten. Zet op het digibord de afbeeldingen van bijzondere gebouwen klaar (bijlage 3). Leg de prints van de woordposter (bijlage 4) en de potloden en stiften klaar.

Inleiding

Vaak kun je aan de vorm van een gebouw de functie aflezen. Maar soms moet je extra goed kijken om de functie te kunnen ontdekken. Zo is het gewone, witte huis op de wal eigenlijk een Kruithuis met ongewone, dikke muren. En we zien de wieken van de molen draaien, maar wat zou er binnen in die zwarte kast verstopt zitten?

Opdracht 1: Overdragen door te spelen – 15 min

Ga naar het speellokaal of maak ruimte in de klas. Geef iedere leerling zijn/haar geometrische vorm. Leg kort de spelregels uit van 'de molenaar zegt' (ook wel bekend als 'Simon zegt' of 'Commando'). De leerlingen gaan vrij in de ruimte staan met de kaarten in hun handen.

Geef achter elkaar de volgende commando's:

De molenaar zegt: team molen bij elkaar.

De molenaar zegt: team Kruithuis bij elkaar.

De molenaar zegt: alle vierkanten bij elkaar.

Alle cirkels bij elkaar! – Wie is er af?

Laat die leerlingen voorlezen welke functies bij de cirkel ze allemaal hadden ontdekt. De leerlingen mogen daarna gewoon weer meedoen met het spel.

Ga verder met het geven van de volgende commando's:

De molenaar zegt: alle cirkels bij elkaar.

Alle driehoeken bij elkaar – Wie is er af?

Laat die leerlingen voorlezen welke functies bij de driehoek ze allemaal hadden ontdekt. De leerlingen mogen daarna gewoon weer meedoen met het spel.

Ga door met het geven van commando's. Laat ook de functies van de vierkanten aan bod komen.

Laat de leerlingen in kleine groepjes bij elkaar op de grond zitten. De leerlingen vertellen elkaar in vijf minuten wat ze allemaal hebben ontdekt aan functies in combinatie met hun vorm. Team molen leert over het Kruithuis en team Kruithuis over de molen.

Opdracht 2: Hoe zit dat nu? – 15 min

Zorg ervoor dat alle leerlingen het digibord kunnen zien. Geef een korte inleiding:

'We hebben geleerd dat de vorm van een oud gebouw ons kan vertellen waarvoor het gebruikt werd. Is dat bij nieuwe gebouwen ook zo? Wie kan een voorbeeld geven?'

Laat de afbeeldingen van bijzondere, moderne gebouwen op het digibord zien (bijlage 3).

'Welke vormen zien we? En wat zou de vorm over de functie kunnen zeggen?'

Daag de leerlingen uit zich goed te verwoorden. Gebruik de gespreksvragen uit les 1. Daag de leerlingen ook uit hun verbeeldingskracht te gebruiken. Vraag altijd: 'Waar zie je aan dat het ... zou kunnen zijn?' Laat de leerlingen vrij associëren, hou het gesprek open en blijf zelf neutraal.

Tip

Behoeft er extra verdieping? In de eerste les hebben we ook gekeken naar plattegronden en bovenaanzichten van gebouwen. Vraag de leerlingen of ze kunnen bedenken welke vorm de moderne gebouwen zouden hebben als je ze van boven zou zien. De vormen van de geometrische kaarten kunnen daarbij helpen.

Opdracht 3: Aan de slag, woord voor woord – 15 min

Door op zoek te gaan naar vorm en functie hebben de leerlingen veel nieuwe woorden geleerd. Iedere leerling kiest één woord van zijn of haar geometrische kaart uit en maakt hiermee een woordposter.

Deel de posters (bijlage 4), potloden en stiften uit. De leerlingen kiezen een woord en schrijven dit woord klein en extra netjes bovenaan de woordposter. Eronder schrijven de leerlingen het woord zo groot mogelijk. Ze mogen het woord ook inkleuren. Daag de leerlingen uit hun creativiteit te gebruiken. Het woord mag stippen krijgen, harig zijn of stekels hebben. Misschien lijkt het woord wel een explosie of druipt het alsof het water is.

Linksonder op de woordposter beschrijven de leerlingen hun woord. Hoe ziet het eruit? Verwijs naar de geometrische vormen die de leerlingen hebben gebruikt. Is het vierkant, rond, driehoekig? Is het zwart of wit of een andere kleur? Is het hard of zacht? En hoe kun je het gebruiken?

Tot slot maken de leerlingen een verbeelding van hun woord. Hoe ziet het eruit? Kun je het zo tekenen dat een ander het misschien herkent?

Afsluiten – 5 min

Bekijk met elkaar de woordposters. Welke woorden zijn nieuw? Welke woorden kun je alleen op de molen of bij het Kruithuis tegenkomen? Welke woorden passen ook bij de moderne gebouwen die we hebben gezien? En welke woorden kun je ook misschien wel gewoon thuis plaatsen of zelfs hier in het klaslokaal? Geef de woordposters een plek in het lokaal zodat de woorden en betekenissen nog even zichtbaar blijven.

Les 4: Verdiepingsles - Van digitaal naar spannend verhaal

50 minuten

Lesinhoud

Op Google Maps onderzoeken de leerlingen gebouwen met bijzondere vormen. Ze gebruiken hun kennis over vorm en functies om geheimzinnige functies te bedenken.

Lesdoelen

- De leerlingen zetten 21e eeuwse vaardigheden in.
- De leerlingen worden zich bewust van bijzondere, historische en nieuwe gebouwen in hun eigen leefomgeving.
- De leerlingen combineren nieuwe kennis met hun verbeeldingskracht en geven betekenis aan hun eigen omgeving.

Nodig tijdens de les

- printer
- per leerling één rood en één grijs potlood
- lijm
- scharen
- per leerling één vel papier (A4-formaat)
- eventueel bijlage 5

Vorbereiding op de les

Leg de pennen, potloden, lijm, scharen en het papier voor de leerlingen klaar. Test de printer. Printen in kleur is optimaal, maar ook zwart-witprintjes zijn mogelijk. Zet Google Maps klaar op het digibord.

Opdracht 1: Digitaal speuren – 20 min

Open Google Maps op het digibord en klik de satellietfunctie aan. Speur met de leerlingen de omgeving af (Brielle en omstreken) op zoek naar gebouwen die van bovenaf gezien een bijzondere vorm hebben. Maak een screenshot van de plattegrond van het gebouw en zoom daarna in voor streetview. Maak ook een screenshot van het vooraanzicht van het gebouw in streetview. Kies met de leerlingen vier gebouwen. Print de afbeeldingen uit zodat iedere leerling van één gebouw de plattegrond én het vooraanzicht heeft.

Tip

Een screenshot maakt u door op de knop PrtScr (PrintScreen) te drukken. Meestal zit deze toets aan de rechterbovenzijde van het toetsenbord. Bijlage 5 bevat ook twee voorbeelden van screenshots die u kunt gebruiken.

Opdracht 2: Uitwerken – 20 min

Geef iedere leerling een wit vel papier. Laat ze het A4'tje dubbelvouwen, zodat er een klein boekje ontstaat. In dit boekje gaan de leerlingen bedenken welke geheimen de bijzondere gebouwen die ze hebben ontdekt op Google Maps kunnen hebben. Want, net als bij het Kruithuis, hoeft niks te zijn wat het lijkt. Het Kruithuis leek een 'gewoon' huis, maar niks was minder waar. Hoe zit dat met andere gebouwen in de omgeving? Welke spannende functies zouden die gebouwen kunnen hebben?

De leerlingen knippen de plattegrond van het gebouw uit en plakken deze op de voorpagina van het boekje. Iedere leerling verzint een titel waarmee duidelijk wordt welke spannende, geheime of bijzondere functie dit gebouw zou kunnen hebben. Bijvoorbeeld: De Spionagetoren, Het Watervalhuis, De Viezesnoepjesfabriek. Stimuleer de leerlingen hun fantasie te gebruiken.

De leerlingen knippen het vooraanzicht van het gebouw uit en plakken dit op de linkerpagina van het opengeslagen boekje. Hierop geven de leerlingen aan door welke vormen je kunt zien dat dit gebouw deze spannende, geheime of bijzondere functie heeft. Laat de leerlingen in twee minuten met een rood potlood zoveel mogelijk vormen omcirkelen die iets vertellen over de geheime of spannende functie.

De leerlingen trekken met rood potlood een lijn (eventueel met liniaal) van de rode cirkel(s) naar de rechterpagina. In vijf minuten schrijven zij met grijs potlood op waarom deze vormen iets zeggen over de mysterieuze functie van dit gebouw. De leerlingen mogen hun fantasie gebruiken, maar ze moeten wel goed uitleggen waaraan ze zien dat bepaalde vormen verwijzen naar de functies. De bevindingen van de leerlingen hoeven niet waar te zijn!

Bijvoorbeeld: aan dit ronde raam kun je zien dat hierbinnen planeten worden bestudeerd. Ronde ramen zijn heel geschikt om 's nachts naar de ronde sterren en de maan te kijken.

Afsluiting – 10 min

Leg alle boekjes naast elkaar. Bekijk en bespreek ze met de hele klas. 'Wat hebben we allemaal ontdekt?' Zoek eventueel een mooie plek in het lokaal om de boekjes een tijdje te presenteren. Andere groepen van de school kunnen ze komen bekijken.

Kruithuis Foto: 1 April Vereniging Brielle

Molen 't Vliegend Hert *Foto: Henk Rotman*

Bijlage 2: De brief

Beste molenaar en kruitbewaker,

Op onze school vonden we een kist. We denken dat deze kist bij jullie molen en het Kruithuis hoort.

In de kist zaten namelijk deze spullen van de molen:

.....

Deze voorwerpen werden volgens ons gebruikt om:

.....

Van het Kruithuis zaten deze spullen in de kist:

.....

Deze voorwerpen werden volgens ons gebruikt om:

.....

Graag komen we de kist op ..... terugbrengen.

Vriendelijke groet,

.....

Bijlage 3: Moderne gebouwen

De namen van deze gebouwen vindt u op pagina 29.

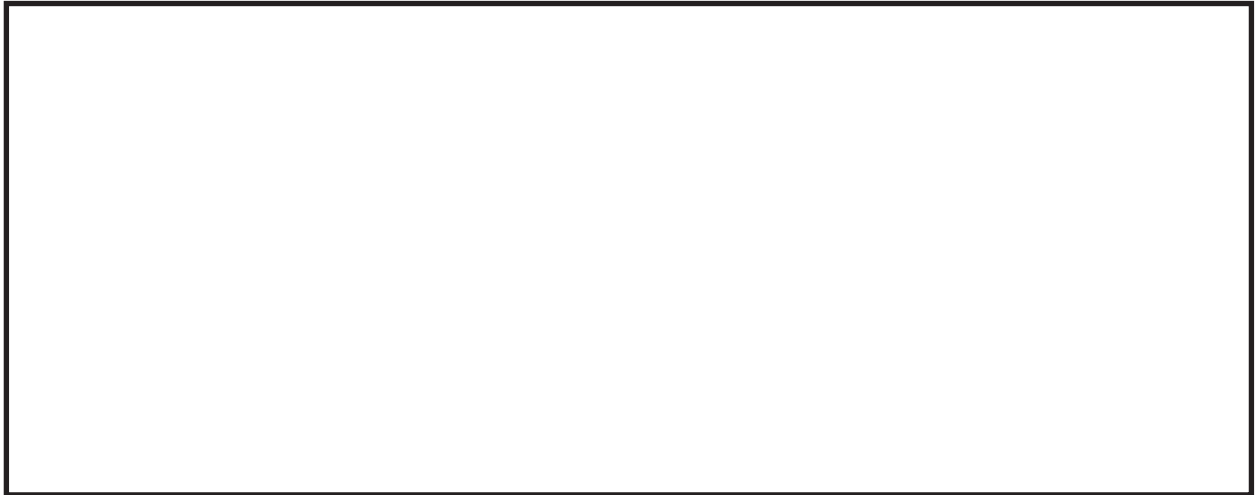

Bijlage 4: Woordposter

Hier schrijf ik mijn woord op mijn allernetst: .....

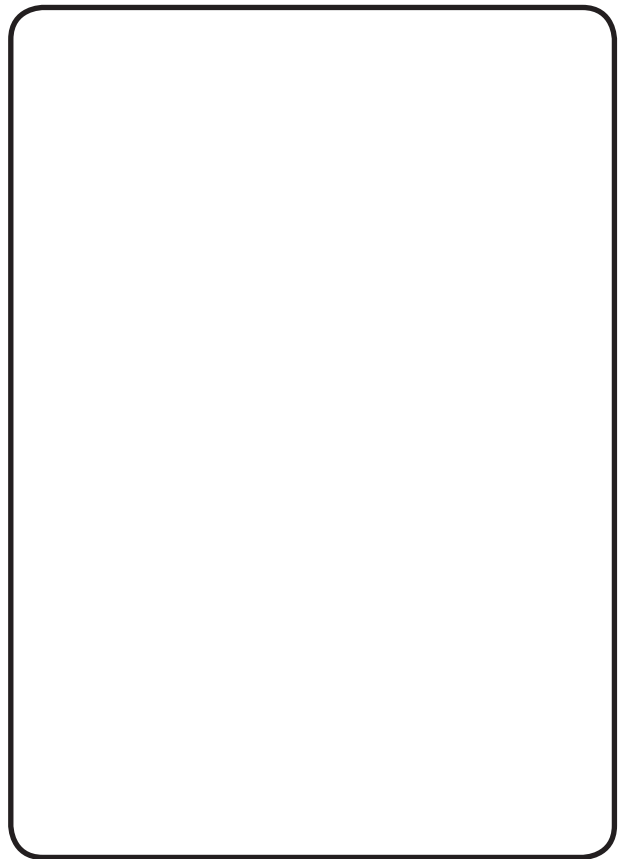
In het vak hieronder schrijf ik mijn woord zo groot en dik mogelijk. Ik gebruik potloden en/of stiften.

Hieronder beschrijf ik wat mijn woord betekent of hoe het eruitziet.

Hieronder teken ik hoe het eruitziet zoals ik het in de molen of het Kruithuis zag.

Bijlage 5: Voorbeelden screenshots Google Maps

Namen van de moderne gebouwen van bijlage 3

- 1. Museum De Fundatie, Zwolle** *Foto: Museum de Fundatie, Pedro Sluiter*
- 2. Scheepvaart en Transport College, Rotterdam** *Foto: STC Group*
- 3. Museum NEMO, Amsterdam** *Foto: DigiDaan, Museum NEMO*
- 4. The Blob - entree winkelcentrum, Eindhoven** *Foto: Waagner Biro*

Colofon

UITGAVE

CCPO, Culturele Commissie Primair Onderwijs Brielle

SAMENSTELLING

In opdracht van CCPO door Kunstgebouw

Concept en samenstelling: Cilia Batenburg

Met dank aan:

Dhr H. Rotman, dhr C. Beukema, dhr R Batenburg en dhr A. Hoogerwerf

1 april vereniging

OBS 't Want, Zwartewaal

© CCPO december 2019

Dit lesmateriaal is voor CCPO ontwikkeld door Kunstgebouw, expert in Zuid-Holland voor kunst en cultuur. Niets uit deze lerarenhandleiding mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of andere wijze zonder voorafgaande toestemming van CCPO.

CCPO

ERFGOEDHUIS
ZUID•HOLLAND

